

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА СТРАТЕГІЧНІ ВИКЛИКИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Ціль сталого розвитку №11: Сталий розвиток міст та спільнот

Петлюк Н. petluknatalia48@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Готельно-ресторанний бізнес в Україні є однією з найбільш динамічних галузей сфери послуг, що відіграє важливу роль у забезпеченні туристичного потенціалу країни, створенні робочих місць та формуванні позитивного іміджу держави на міжнародному рівні. Проте в умовах політичної нестабільності, військової агресії, макроекономічних коливань і змін у поведінці споживачів ця галузь стикається з низкою стратегічних викликів, які потребують глибокого аналізу й ефективного управлінського реагування. Упродовж 2022–2023 років готельно-ресторанний бізнес в Україні демонстрував стійкість і здатність до адаптації, попри значний тиск зовнішніх і внутрішніх факторів. Однією з ключових тенденцій стала цифровізація процесів, автоматизація обслуговування клієнтів, розвиток сервісів онлайн-замовлень та доставки, а також активне використання мобільних додатків і програм лояльності, дані зміни сприяли не лише утриманню постійної клієнтської бази, а й залученню нової аудиторії.

Аналіз статистичних даних за вказаний період підтверджує загальну позитивну динаміку в більшості сегментів готельно-ресторанного бізнесу – рис.1. Зокрема, виручка ресторанів зростає з 27,8 млрд грн у 2022 році до 38,1 млрд грн у 2023 році, кафе – з 36,4 до 45,9 млрд грн, кав'ярень – з 12,7 до 16,7 млрд грн, фаст-фуду – з 18,9 до 23,9 млрд грн, барів і пабів – з 9,1 до 11,7 млрд грн. Водночас готельний сегмент зазнав зниження доходів із 15,1 до 9,3 млрд грн, що зумовлено зменшенням туристичного потоку, евакуацією населення, а також ризиками, пов'язаними з безпекою [1]. Незважаючи на складні умови, заклади громадського харчування змогли швидко адаптуватися до нових реалій, скориставшись локальним попитом та гнучкістю бізнес-моделей.

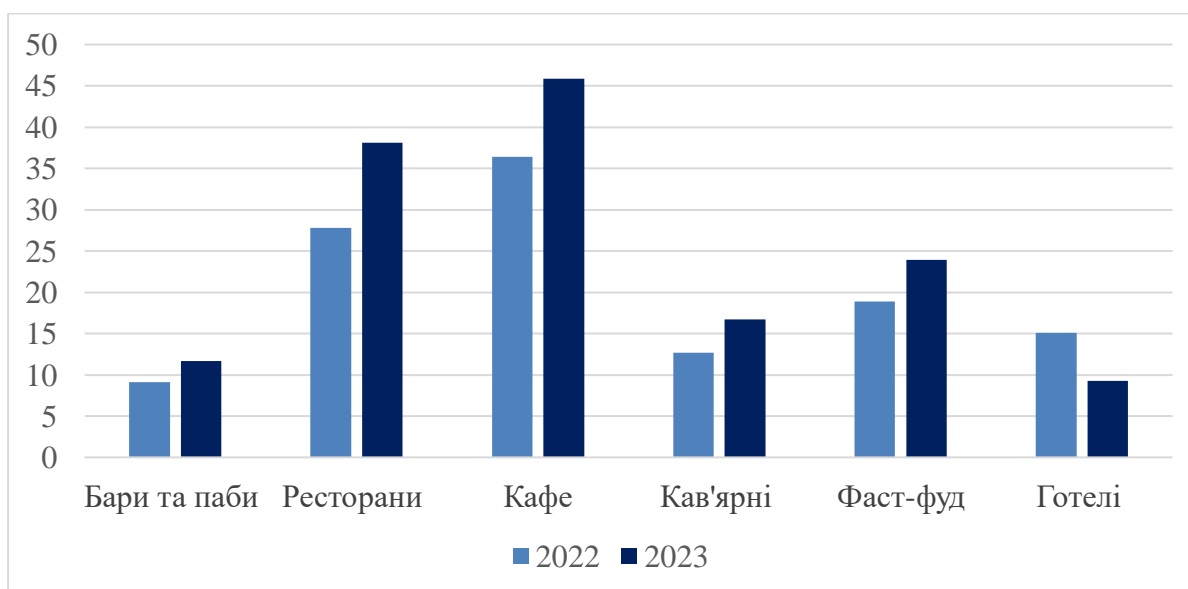

Рис.1. Виручка закладів готельно-ресторанного бізнесу 2022-2023рр., млрд.грн.

Військові дії стали визначальним чинником трансформації готельно-ресторанного бізнесу. Регіональний дисбаланс, пов'язаний із переміщенням населення, спричинив нерівномірне навантаження на інфраструктуру та вимушене перепрофілювання бізнесу. У західних регіонах країни, зокрема у Львівській, Івано-Франківській та Закарпатській областях, спостерігалось зростання попиту на тимчасове розміщення та харчування. У той

час як східні регіони втратили значну частину бізнес-активності [2]. Зміна структури споживчого попиту проявилася у зростанні популярності закладів швидкого харчування, кав'ярень і кафе як доступніших і мобільніших форматів. Споживачі почали цінувати швидкість обслуговування, зручність онлайн-замовлень, якість доставки та безпеку.

Ключовими факторами, що впливають на функціонування готельно-ресторанного бізнесу, є зростання витрат на енергоресурси, логістику, сировину, а також кадровий дефіцит. Виїзд кваліфікованого персоналу за кордон або його переорієнтація на інші сфери діяльності створює додаткове навантаження на ринок праці. Бізнес змушений інвестувати в навчання нового персоналу, підвищення мотивації працівників та автоматизацію процесів. У цьому контексті особливого значення набуває інноваційна діяльність, яка охоплює впровадження штучного інтелекту, чат-ботів для прийому замовлень, систем автоматизованого обліку та CRM-рішень.

Серед головних стратегічних викликів можна виокремити необхідність відновлення готельної інфраструктури після завершення воєнних дій, інтеграцію міжнародних стандартів сервісу, забезпечення конкурентоспроможності на глобальному ринку, розвиток кадрового потенціалу та підвищення ефективності взаємодії з державними структурами. Перспективним напрямом є використання гнучких моделей ведення бізнесу, зокрема франчайзингу, створення партнерських альянсів із локальними виробниками, активне залучення міжнародних інвесторів та програм технічної допомоги. Для забезпечення сталого розвитку галузі важливо реалізовувати державні програми підтримки малого та середнього бізнесу, спрощення податкового навантаження, а також сприяти реінтеграції працівників, які повертаються з-за кордону.

У середньостроковій перспективі готельно-ресторанний бізнес в Україні зберігає значний потенціал зростання, особливо в умовах відбудови країни та відновлення туристичних маршрутів. Пріоритетними мають стати напрямки цифрової трансформації, підвищення стандартів обслуговування, розвиток внутрішнього туризму та створення безпечних умов для функціонування бізнесу. Актуальність стратегічного планування та інноваційного менеджменту в умовах високої турбулентності є запорукою збереження конкурентних позицій та формування сталого ланцюга цінності в готельно-ресторанному бізнесі. Успішне подолання викликів і реалізація потенціалу галузі можливі лише за умови тісної співпраці між бізнесом, державою, громадянським суспільством і міжнародними партнерами.

Список використаних джерел

1. Ринок HoReCa в умовах повномасштабної війни [Електронний ресурс] // Pro-Consulting : офіц. сайт. Режим доступу: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/rynok-horeca-v-usloviyah-polnomasshtabnoj-vojny> (дата звернення 10.05.2025).

2. Босовська М. В., Охріменко А. Г. Стратегічні вектори розвитку індустрії гостинності в Україні. *Перспективи розвитку індустрії туризму і гостинності в Україні та світі*: тези доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції. Луцьк, 2024. С. 208.

3. Тебенко В. М., Лисак О. І., Завадських Г. М. Економічна стійкість суб'єктів туристичної діяльності. *Economics, accounting, finance and law: strategic development priorities in the context of globalization: conference proceedings* (Tampere, Finland, October 2, 2024). Tampere, Finland: Scholarly Publisher ICSSH, 2024. P. 22-24

Науковий керівник: Тебенко В. М., к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного